

OPONENTSKÝ POSUDEK

Jméno rigorozanta/rigorozantky:	Mgr. Michaela Býčková
Téma práce:	Domácí násilí (zejména z trestněprávního a kriminologického hlediska)
Rozsah práce:	145 stran
Datum odevzdání práce:	15. 4. 2019

1. Aktuálnost (novost) tématu

Fenomén domácího násilí má různorodé podoby. Jeho nejzávažnější projevy představují trestněprávně relevantná jednání, která jsou postihována prostředky trestního práva. I když v podlejších letech můžeme pozorovat tendence zaměřené k vytváření nástrojů (a to i trestněprávních) zaměřených na potlačování tohoto fenomenu, je problematika domácího násilí a postavení jeho obětí stále aktuální. Rigorozantka se tak podujala zpracovat téma, které je aktuální a jehož zkoumání může být nepochybně přínosné i pro budoucí vývoj legislativy v této oblasti.

2. Náročnost tématu na teoretické znalosti, vstupní údaje a jejich zpracování a použité metody

Zpracování tématu si vyžadovalo zejména znalosti z oblasti kriminologie, trestního práva hmotného i procesního, ale i mimotrestních předpisů, přičemž autorka tyto znalosti prokázala. Z hlediska použitých metodologických postupů se výklad opírá o učebnicové i komentářové zdroje, za současného použití další odborné literatury – monografií, periodik, ale též judikatury a internetových zdrojů. Pravopisné chyby, překlepy nebo neopratné formulace obsahuje práce jenom ojediněle a nemají vliv na její kvalitu. Rigorozantka pracovala s dostačujícím rozsahem zdrojů, včetně zdrojů cizojazyčných. Použila standardní metody, převažuje kompilace, ale práce obsahuje i komparaci se zahraniční úpravou a výsledky vlastního dotazníkového šetření, které ale hodnotu práce spíše snižují.

3. Formální a systematické členění práce

Práce o rozsahu 145 stran vlastního textu je kromě úvodu a závěru členěna do sedmi kapitol. Nejdříve autorka čitatele uvádí do problematiky domácího násilí, dále poukazuje na jeho příčiny a specifikuje pachatele a oběť domácího násilí z hlediska kriminologického. Další kapitola je věnována nástrojům směřujícím k potlačování domácího násilí na mezinárodní úrovni. Trestněprávní aspekty domácího násilí jsou pak analyzovány v páté kapitole. Dále autorka poukazuje na vybrané instituty mimotrestních předpisů vztahujících se k domácímu násilí. Samostatná kapitola je věnována komparaci české právní úpravy a slovenské právní úpravy. V kapitole nazvané „Případové studie“ pak autorka zpřístupňuje výsledky zjištění plynoucích z vlastního dotazníkového šetření a rozhovoru s několika oběťmi domácího násilí.

Jednotlivé kapitoly (podkapitoly) na sebe logicky navazují, formální úprava je vhodně zvolena, text je na některých místech doplněn tabulkami vztahujícími se k analyzované problematice. Drobné výhrady je možné mít k zpracování kapitoly čtvrté, kde mi není

zřejmý důvod, proč se autorka na str. 30 zabývá systematickým členěním Všeobecné deklarace lidských práv. Rovněž v této kapitole dochází k opakovanému citování definice domácího násilí obsažené v Deklaraci pro odstranění násilí proti ženám uváděné již na str. 5 rigorozní práce.

4. Vyjádření k práci

I když tématem práce měly být zejména trestněprávní a kriminologické aspekty domácího násilí, autorka přistoupila ke zpracování tématu širěji, což vzhledem k rozsahu problematiky, kterou se snažila pokrýt, neumožnilo na daném rozsahu práce zabývat se zpracovávanými otázkami do hloubky. Důsledkem je, že práce v některých částech působí jako kompilace notoricky známých informací obsažených v učebnicích nebo komentářích k trestněprávním předpisům a postrádá požadovaný tvůrčí přínos. V některých částech navíc práce působí příliš heslovitě (např. podkapitola 3.1).

Pozitivně hodnotím snahu autorky zaujmout vlastní stanoviska a formulovat návrhy na možné změny právní úpravy, i když ne vždy se s těmito návrhy ztotožňuji. Např. na str. 81 až 82 autorka pléduje za zavedení soukromé žaloby v trestním řízení, čímž by podle ní mohlo *„dojít k ulehčení práce orgánům činným v trestním řízení a zároveň i finančním úsporám, když náklady řízení by musel hradit poškozený“*, a dále uvádí, že *„právě trestné činy navázané na domácí násilí by měly být pod soukromé žaloby zahrnuty“*. S takovýmto závěrem se rozhodně neztotožňuji. I když opomineme samotnou problematiku zavedení soukromé žaloby jako takové, podřazení trestných činů spadajících pod domácí násilí pod institut soukromé žaloby z důvodu finanční úspory či ulehčení práce orgánů činných v trestním řízení absolutně nekoresponduje s důvodně prosazovaným opačným trendem – pomoci obětem domácího násilí. Rigorozantkou navrhovaný postup by nepochybně zhoršil postavení obětí domácího násilí a stížil jeho postihování.

Nejvíce věcných nedostatků práce shledávám v kapitole sedmé, zabývající se komparací české právní úpravy dílčích otázek souvisejících s domácím násilím se slovenskou právní úpravou, kde autorka slovenskou právní úpravu ve vícero srovnávaných ustanoveních nevhodně interpretovala. Např. na str. 128 hovoří o taxativním výčtu způsobů provedení fyzického nebo psychického utrpení v ustanovení § 208 slov. tr. zák., což považuje za nedokonalost slovenské právní úpravy. Opomíjí přitom, že součástí tohoto výčtu je i *„iné správanie sa, ktoré ohrozuje fyzické alebo psychické zdravie alebo obmedzuje bezpečnosť“*, proto není možné výčet způsobů provedení trestného činu považovat za uzavřený. Pod *„iné správanie sa“* je možné podřadit různá jiná jednání odlišná od ostatních konkrétních způsobů uvedených v § 208 slov. tr. zák. Rovněž komparace trestních sazeb trestu odnětí svobody u trestného činu znásilnění není vzhledem k odlišné konstrukci skutkové podstaty tohoto trestného činu ve srovnávaných úpravách dostatečně zdůvodněna. I když si autorka uvědomuje, že část jednání, které v České republice spadají pod trestný čin znásilnění je na Slovensku postihována jako trestný čin sexuálního násilí podle § 200 slov. tr. zák., při srovnávání trestních sazeb tuto odlišnost v dostatečné míře nereflektuje, a tato problematika by si zasloužila hlubší analýzu. V podkapitole 7.2 pak autorka srovnává institut předběžného opatření vydaného v civilním řízení, přičemž vychází ze slovenské právní úpravy, která už téměř tři roky není platná. Zákon č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok ve znění

pozdějších předpisů byl zrušen zákonem č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok s účinností od 1. 7. 2016. Věcně nesprávné jsou i závěry autorky v podkapitole 7.3 o obdobné úpravě předběžných opatření ukládaných v trestním řízení v České republice a ve Slovenské republice, protože priměřené opatření dle § 82 slov. tr. řádu je možné uložit jenom v souvislosti s nahrazením vazby. Naproti tomu předběžná opatření dle § 88b a nasl. českého tr. řádu je možné uložit i když vazební důvod neexistuje. Rovnako hodnocení možnosti uložení trestu doživotí na str. 133 nezohledňuje skutečnost, že k uložení takéhoto trestu nepostačuje, že zákon u konkrétního trestného činu jeho uložení dovoluje. Je potřeba i naplnění obecných podmínek pro uložení trestu odnětí svobody na doživotí, o kterých se autorka vůbec nezmiňuje.

Pochybnosti o vědeckém přínosu ve mne vzbuzuje i kapitola osmá, kde autorka uvádí výsledky jejího dotazníkového šetření. Na jedné straně oceňuji snahu autorky nahlížet na zpracovávanou problematiku i z pohledu praxe, na straně druhé ale vzorek pěti osob nepovažuji za dostatečně reprezentativní k vyvození seriózních závěrů.

Navzdory výše uvedeným výhradám, práci celkově hodnotím jako dostatečný podklad pro obhajobu. Autorka v ní prokázala schopnost samostatné tvůrčí činnosti i seznámení se s problematikou domácího násilí do patřičné hloubky.

5. Kritéria hodnocení práce

Splnění cíle práce	Splněn.
Samostatnost při zpracování tématu včetně zhodnocení práce z hlediska plagiátorství	Zachována.
Logická stavba práce	Vhodná, s drobnými výše uvedenými výhradami.
Práce se zdroji (využití cizojazyčných zdrojů) včetně citací	Dostatečná pro tento typ práce, vhodný poznámkový aparát, výhrady je možné mít k absenci důslednější analýzy použitých pramenů a vytváření vlastních názorů a úsudků k nim.
Hloubka provedené analýzy (ve vztahu k tématu)	Dostatečná pro tento typ práce.
Úprava práce (text, grafy, tabulky)	Vyhovující.
Jazyková a stylistická úroveň	Práce obsahuje překlady a stylisticky neobratné formulace jen výjimečně.

6. Připomínky a otázky k zodpovězení při obhajobě

Doporučení/nedoporučení práce k obhajobě	Doporučuji k obhajobě.
---	------------------------

Při obhajobě by se rigorozantka mohla vyjádřit k problematice vyloučení možnosti poškozeného disponovat s trestním řízením dle § 163a ods. 1 písm. d) tr. řádu a jeho významu stran postihování domácího násilí.

V Praze dne 4. 6. 2019

JUDr. Ingrid Galovcová, Ph.D.
oponentka